

Митець у лікуванні, лікар у мистецтві

*(до 195-річчя від дня народження
видатного терапевта
Ф. Ф. Мерінга (1822-1887))*

Портрет лікаря
Ф. Ф. Мерінга.
Художник М. М. Ге.
1879 р.

Підготувала Ольга Юрчишина, головний бібліотекар
наукової бібліотеки Вінницького національного медичного
університету ім. М. І. Пирогова

Крім природних обдарувань і вроджених якостей розуму і душі найвиразнішою рисою в ньому було ясне усвідомлення обов'язку і невідступне виконання його.

К. Г. Тритшель

м. Дона, Саксонія.

Батьківщина Ф. Ф. Мерінга.

Фото з сайту: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Дона>

Колишній корпус Лейпцизького університету. Тут впродовж 1841-1845 рр. студіював медицину
Ф. Ф. Мерінг.

Фото з сайту: https://uk.wikipedia.org/wiki/Лейпцизький_університет

Ф. Ф. Мерінг народився 10 березня 1822 у місті Дона (Саксонія) в родині міського лікаря.

Вивчав анатомію в Дрезденській медичній академії, у 1845 р. закінчив з відзнакою медичний факультет Лейпцизького університету.

У 1845 р. Ф. Мерінг їде до Російської імперії на запрошення полтавського поміщика, графа Сперанського.

З цього часу назавжди пов'язав свою долю з Україною.

М. І. Пирогов.
Середина 50-х рр. 19 ст.

Ф. Ф. Мерінг.
Фото 50-х рр. 19 ст.

За часів Миколи I в Російській імперії не визнавалися ні іноземні дипломи про вищу освіту, ні вчені ступені, здобуті за кордоном, Федір Мерінг склав повторний іспит на ступінь лікаря 1-го класу в Київському університеті Св. Володимира. Отримавши великий досвід у провінції, в 1849 р. їде до Петербурга для підготовки до захисту докторської дисертації.

Тут навчався у видатного хірурга, анатома М. І. Пирогова. Їх знайомство, наукова діяльність, а згодом дружба тривали до самої смерті М. І. Пирогова. У 1851 р. Ф. Ф. Мерінг склав екзамен на ступінь доктора медицини, того ж року успішно захистив дисертацію «Про слизову оболонку язика».

М. І. Пирогов запропонував Ф. Ф. Мерінгу взяти участь у конкурсі на заміщення посади керівника кафедри спеціальної терапії в Київському університеті Св. Володимира.

За чайним столом. 1851 р.
Качанівка.

Художник О. Я. Волосков.

В глибині кімнати
праворуч за столом –
Ф. Ф. Мерінг.

Фото з
сайту: [http://www.kachanovka.in.ua/
php/publ_12.php](http://www.kachanovka.in.ua/php/publ_12.php)

**Ф. Ф. Мерінг в очікуванні результатів конкурсу працював лікарем
в маєтку відомого мецената мистецтва та науки Г. С. Тарновського
в с. Качанівка Прилуцького повіту на Чернігівщині**

Садиба Г. С. Тарновського в Качанівці.
Художник В. Штернберг. 1837 р. Фото з сайту:
http://uahistory.com/topics/famous_people/7297

Навчальні традиції німецьких медичних університетів передбачали різнобічну підготовку медиків. Зокрема, вони мали знатися на ландшафтній архітектурі й обирали рослини не лише за художніми якостями, а й з урахуванням їхніх корисних для здоров'я властивостей.

Окрім лікарської практики Ф. Мерінг був аматором паркобудування, естетом, мав багато інтересів і проектів, пов'язаних, наприклад, із садово-парковим мистецтвом. У листуванні Тарновських лікар згадується як садівник.

Палац у Качанівці. Фото з сайту:
[https://ru.wikipedia.org/wiki/Качановка_\(усадьба\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Качановка_(усадьба))

Освіта, художній смак, захоплення наукою про облаштування ландшафтів дозволили Ф. Мерінгу створити той вигляд палацово-садового комплексу Качанівки, який і досі зберігається реставраторами. Нині тут знаходиться Національний історико-культурний заповідник “Качанівка”.

В університеті Св. Володимира Ф. Ф. Мерінг вів курс лекцій з історії медицини, очолював кафедри: гігієни (1853-1857) та одночасно державного лікарознавства (судової медицини) (1853-1857); госпітальної терапії (1855-1865), факультетської терапії (1865-1886).

Був консультантом Київської єврейської лікарні, Кирилівських богоугодних закладів, лікарні інституту благородних панянок, Першої гімназії, кадетського корпусу, правління Київської організації Червоного Хреста.

**Ф. Ф. Мерінг.
Фото 60-х рр. 19 ст.**

Під час Кримської війни боровся з епідемією висипного тифу, що лютувала в Криму та Одесі.

Терапевтична та хірургічна
клініка університету
Св. Володимира

Ф. Ф. Мерінг зажив слави чудового лектора. Ним були підготовлені та видані «Лекції до гігієни» (1863-1865), «Курс клінічних лекцій» (1884). Його лекції з терапії слухали не лише студенти, але й вчені та колеги з інших кафедр.

Щотижневик «Сучасна медицина» писав: «До числа новин у нашому університеті належить посилена цікавість студентів та відмінне відвідування завдяки роботі університетської клініки під керівництвом професора Мерінга».

З ініціативи Ф. Ф. Мерінга у 1881 р. було створено перше в Україні і одне з перших в Європі Клінічне товариство студентів-медиків (прообраз сучасних студентських наукових товариств).

Портрет Ф. Ф. Мерінга.
Художник М. Бодаревський

**Під безсумнівним впливом
Миколи Пирогова Федір Мерінг
бачив майбутнє медицини «...в
широкому застосуванні
гігієнічних заходів».
«Суспільство, – говорив він, –
лише тоді знаходиться в
квітучому стані, коли всі члени
його здорові, тобто коли народ
розвинутий фізично і морально».**

**Професор В. П.
Образцов**

**Професор М. Д.
Стражеско**

Ф. Ф. Мерінг вивчав історію та методологію медицини, питання спеціальної патології та терапії, суспільної гігієни.

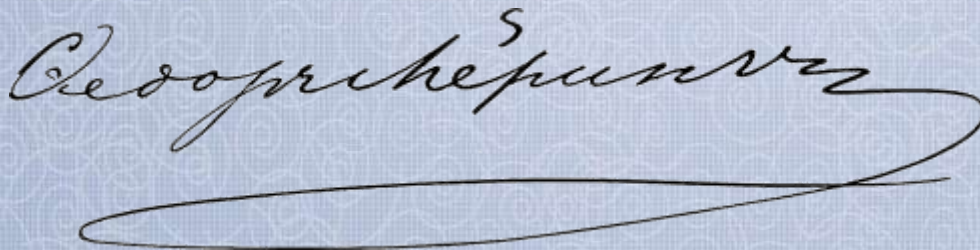
Найвищим науковим досягненням діяльності видатного клініциста стала діагностика тромбозу венозних артерій серця, яка відкрила цілу епоху в кардіології. Ф. Ф. Мерінг встановив діагноз інфаркту міокарда за життя пацієнта, що свідчить про його високу клінічну компетентність.

Ця історія хвороби пізніше була використана В. П. Образцовим та М. Д. Стражеско.

Серед клієнтів Мерінга були практично всі представники вищого світу губернії. Але лікував і бідних, практикуючи широко, безкоштовно, ніколи не відмовляючи, що і принесло лікарю велику славу.

Граф С. Ю. Вітте писав: «Створив він собі майно не тільки платою за лікування та консилиуми, скільки іншим шляхом, а саме: він всю єврейську бідноту лікував задарма і ніколи не брав з них грошей, і якщо були тяжко хворі, то їхав лікувати у їхні бідні єврейські комірки. Цим Мерінг здобув собі великої популярності серед нижчого класу євреїв, і вдячні євреї постійно вказували йому різні вигідні справи, придбання різних будинків, маєтків, які можна було перепродати на вигідніших умовах». Професійна діяльність професора, його практика носили суто науковий, філантропічний характер. Нерухомість була основою його підприємницької діяльності й дозволяла йому фінансувати студентські дослідницькі проекти, формувати університетську бібліотеку, допомагати незаможним пацієнтам.

A handwritten signature in dark ink, reading 'Федор Мерин' (Feodor Merin), with a long, sweeping horizontal flourish underneath.

Автограф Ф. Ф. Мерінга

**Садиба Ф. Ф. Мерінга в Києві
була розташована між нинішнім
Хрещатиком, вулицями
Інститутською, Лютеранською
та Банковою і становила
щонайменше 11, 5 га. Кияни
називали цей маєток
Мерінговським садом.
Садибу лікар оздоблював сам.**

**Хрещатик. На передньому плані –
територія садиби Ф. Ф. Мерінга.
Художник В. Ф. Тімм. 1860 р. Фото з
сайту:
<http://falyosa.livejournal.com/tag/рисунки>**

**Ще одна ділянка знаходилася на протилежному боці вул. Банкової. У 1887 р. тут
було зведено комплекс адміністративних будівель, орендований у Ф. Мерінга
Головним Штабом Київського військового округу. Нині ці будівлі
реконструйовані й перебудовані за радянських часів, належать до сучасної
Адміністрації Президента України. Також на місці колишньої садиби професора
нині – Національний академічний драматичний театр ім. Івана Франка та
житловий квартал.**

Театр «Соловцов» був побудований у 1898 р. на території колишньої садиби Ф. Ф. Мерінга, нині Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка. Фото з сайту: https://uk.wikipedia.org/wiki/Театр_«Соловцов».

З ростом медичної кар'єри підвищується ранг громадянської служби професора і після затвердження у дворянстві (1860) Ф. Ф. Мерінгу присвоєно звання надвірного радника, а серпні 1861р. – колезького радника, у вересні 1864 р. – статського радника.

З 1871 року стає гласним Київської думи, яким був протягом 17 років. Багато зусиль і фінансів віддав на розвиток Києва.

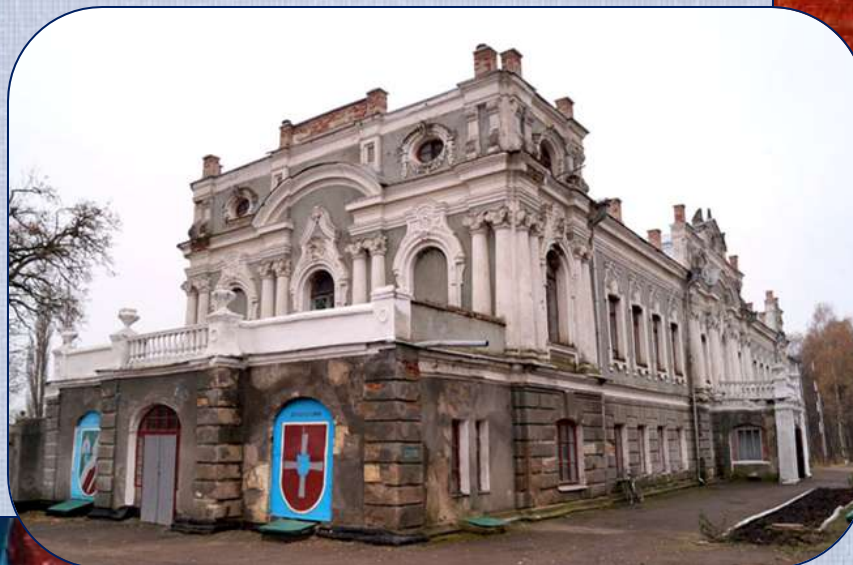
Михайлівська церква у с. Нова
Гребля, збудована у 1701 р.
Сучасне фото (архів М. І. Жарких)

**Ф. Мерінг мав маєтки і на Вінниччині,
зокрема, лісову дачу, так званий
Антопільський ліс, площею 135 десятин,
де були джерела з цілющою мінеральною
водою.**

**У 1869 р. Ф. Мерінг купив у поміщика
Леонарда Мадейського села Овечаче,
Нова Гребля і Леонардівка, нині села
Дружне, Нова Гребля і Голубівка
Калинівського р-ну Вінницької обл.**

**Ф. Ф. Мерінг розширює гуральню,
збудовану в с. Овечаче у 1850 р.
поміщиком Мадейським. У 1899 р. його
син Сергій Мерінг будує цукровий завод в
сусідньому селі Нова Гребля. Обидва
підприємства працювали на продуктах
власного виробництва.**

У 1905 р. син Ф. Ф. Мерінга Сергій придбав маєток у містечку Стара Прилука, нині село Липовецького р-ну на Вінниччині. Палац було перебудовано в стилі необароко. Він став схожим на Маріїнський палац у Києві.

Під час ремонту перекриття у колишньому палаці Сергія Мерінга в 1956 р. було виявлено скарб.

Серед знайденого – картини всесвітньовідомих художників.

Циганки. 1893 р.
Художник Х. П. Платонов.
Одна із знайдених картин

Нині в колишньому палаці пана Мерінга в селі Стара Прилука Липовецького району міститься школяро-інтернат. За більш як сто років свого існування будинок постарів, зовнішні стіни у багатьох місцях облупилися, штукатурка обсипалася. Давно точаться розмови про те, що будівлю потрібно реставрувати. А тим часом цей палац вважається пам'яткою старовинної архітектури. Придбав його 1905 року багатий пан Мерінг. Це був один із 99 палаців, якими він володів в Україні, Росії та Польщі. Розповідають, що в ньому зберігалися великі скарби магната, що тут існує підземний хід, який веде з палацу в ко-	ТАЄМНИЦЯ ПАНСЬКОГО МАЄТКУ лишній панський парк, а також величезний винний погріб, досі не знайдений, хоч місцеві пияки вже пробували копати в багатьох місцях на території маєтку. Після війни, десь років сорок тому, в СРСР з групою туристів із Франції приїздила племінниця пана Мерінга. Вона попросила дозволу відвідати маєток діда. Отримавши всі приміщення, слухалася у підвалі, у конюгарку, що обігрівав палац, але нічого не взяла, нічого нікому не сказала. Після її відвідин представники "недремних" органів з відповідними пристроями і маніпуляторами обстежили всі закутки, але також нічого не знайшли. Частина скарбів виявилася, коли ремонтували стелю та розбирали перестінок. Ремонтники знайшли портрет поміщика, красиві парсидські килими, а жінці були вшиті монети царського карбування. Всі ці знахідки передали до краєзнавчого музею. А сміття, бити штукатурку і цаглу вивезли на смітник. Після дощу на тому смітнику одна бабуся, яка пасла поблизу корову, знайшла кілька золотих монет. Вони блищали проти сонця на розмитій штукатурці, як світлячки вночі. Відтоді той смітник поролопачували шукачі скарбів кілька разів. Знайшли у глині ще кілька старих монет. Але на том все й скінчилося. Досі не виявлено ані підземного ходу ані винного погріба, хоч згідно з історією, вони мають бути на території маєтку. Вважають, що все це може на віднайти, але треба розібратися і знести палац. Але поки що цього робити ніхто не дозволяє. Яків РЕКУТ
---	--

Вирізка з газети «Сільські вісті Вінниччини».
21.04.2001

Відновлена церква Св. Миколая
на Аскольдовій могилі.
Сучасний вигляд пам'ятки.
Фото Олега Жарія

**У 1887 р. Мерінг тяжко захворів.
Помер 19 жовтня (за старим стилем)
1887 року.**

**Провести в останню путь Ф. Ф. Мерінга
прийшли не менш як сто тисяч киян
(тоді в Києві проживало 165 тисяч осіб).**

**Київський журналіст Ярон писав:
«Смерть Мерінга стала не тільки горем
його родини, а й усього київського
населення.**

**Київ уперше бачив відспівування за
участі православних священиків,
лютеранського пастора і рабина; це
було найкращим і наочним доказом
безмежної народної любові».**

**Видатний терапевт був похований на
Аскольдовій могилі.**

**На честь Ф. Ф. Мерінга було названо одну з вулиць Києва (нині
вул. М. Заньковецької).
Пам'ять про Ф. Ф. Мерінга увічнена в Національному музеї
медицини України.**

**Книжкова полиця: «Мерінг Ф. Ф. – чудовий клініцист і діагност» до 195-річчя
від дня його народження у Вінницькій обласній науковій медичній бібліотеці.
Фото з сайту: <http://vinmedlib.org.ua/home/novyny-ta-podii/725-knizhkova-politsya-mering-f-f-chudovij-klinitist-i-diagnost>**

Література про Ф. Ф. Мерінга

Солейко Л. Профессор Федор Меринг:
возвращение в историю отечественной науки :
монография / Л. Солейко, Е. Солейко, С. Царенко. –
Вінниця : Нова Книга, 2005. – 172 с.

Медицина в літературі та
живописі : альманах / уклад.:
Л. П. Солейко, О. В. Солейко.
– Вінниця : Нова книга, 2007.
– С. 17–18, 22–23, 34 : іл.

Солейко Е. В. Два портрета в одном интерьере / Е. В. Солейко // Мистецтво лікування. – 2010. – № 8. – С. 101–104 : іл.

Федір Федорович Мерінг: митець у лікуванні, лікар у мистецтві / підгот. Ю. Когут // Мистецтво лікування. – 2012. – № 2/3. – С. 98–100 : іл.

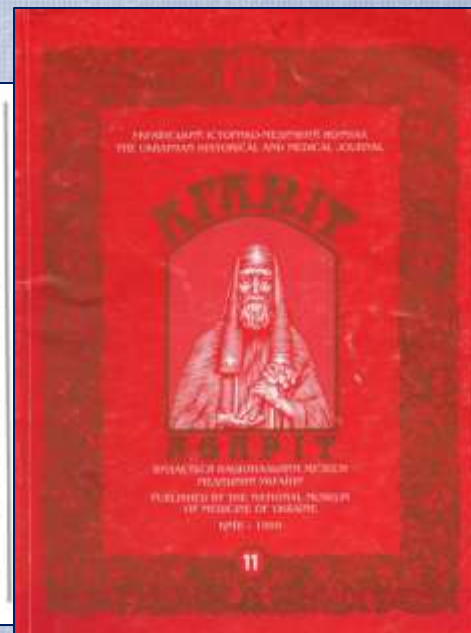

Вінниччина медична – 2017 : календар знаменних і пам'ятних дат / уклад. О. А. Юрчишина ; відп. за вип. Н. М. Кравчук. – Вінниця, 2016. – С. 12–13 : портр.

Пелешук А. Ф. Мерінг –
талановитий Київський терапевт /
А. Пелешук, Л. Жуковський //
Агапіт. – 1999. – № 11. – С. 18–21.

Козій В. Федір Мерінг – заслужений професор Київського університету Святого Володимира / В. Козій, Н. Кузіна // Етнічна історія народів Європи. – Київ, 2011. – Вип. 35. – С. 103–107.

Козій В. Родина Мерінгів: відомі та маловідомі факти про життєвий шлях С. С. Мерінга / В. Козій, О. Козій // Етнічна історія народів Європи. – 2016. – Вип. 48. – С. 45–52.

Також використані фото із сайтів:

<http://m-a-d-m-a-x.livejournal.com/246476.html>

<http://tutbuv.com/?p=3945>

[https://we.org.ua/malovnychi-kutochky-ukrayiny/vinnytska-oblast/palats-sergiya-meringa-u-staryh-prylukah/\)](https://we.org.ua/malovnychi-kutochky-ukrayiny/vinnytska-oblast/palats-sergiya-meringa-u-staryh-prylukah/)

<http://andy-travel.com.ua/stara-prylu>

<https://vn.20minut.ua/Podii/yak-pozhivae-palats-meringa-v-stariy-prilutsi-i-scho-mozhna-pobachiti--10498144.html>

<http://all-ukraine.com.ua/ru/object.html?id=554>

<http://andy-travel.com.ua/top-60-naycikavishyh-kutochkiv-ukrayiny>

<http://www.kopeyka.org.ua/?p=203>

<http://slavainua.livejournal.com/14617.html>

<http://ukraine.kingdom.kiev.ua/region/25/kazaniwka.php>

<http://www.primetour.ua/uk/excursions/weekend/SHedevryi-parkovogo-iskusstva---Trostyanets--Kachanovka.html>

